

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2025.73.110-126>

УДК 72.01:004.9:378.147:725/728

Матушевська Ірини Михайлівна,

викладач кафедри архітектури і дизайну

Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

iryna.matushevska@nung.edu.ua

<https://orcid.org/0009-0007-4471-9868>

Березовський Юрій Людвігович,

викладач кафедри архітектури і дизайну

Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

yurii.berezovskyi@nung.edu.ua

<https://orcid.org/0009-0004-5139-4676>

Прокіпчук Артур Андрійович,

викладач кафедри архітектури і дизайну

Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

artur.prokipchuk@nung.edu.ua

<https://orcid.org/0009-0008-0388-4792>

Скрипин Тетяна Василівна,

старший викладач кафедри архітектури і дизайну

Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

tetiana.skrypyn@nung.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-4394-8294>

Ященко Олексій Федорович,

кандидат архітектури, доцент, завідувач кафедри архітектури і дизайну

Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

oleksii.iashchenko@nung.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-6181-6597>

АРХІТЕКТУРНІ ПІДХОДИ: ЖИТЛОВІ, ГРОМАДСЬКІ, РЕКРЕАЦІЙНІ ОБ'ЄКТИ, ОРДЕРНА СИСТЕМА, КОЛОРИСТИКА СЕРЕДОВИЩА, ГАРМОНІЗАЦІЯ ІНТЕР'ЄРУ Й ЕКСТЕР'ЄРУ

Анотація: у статті розглянуто сучасні підходи до архітектурного проектування житлових будівель, туристичних притулків і громадських споруд із урахуванням новітніх тенденцій в організації простору, інтер'єрних рішень та застосування принципів ордерної системи. Значну увагу приділено ключовим категоріям проектування, таким як екологічність, функціональність, соціальна інтеграція, гнучкість і адаптивність архітектурного середовища, що є необхідними складовими сучасної архітектурної практики. Особливо підкреслюється важливість створення комфортного, інклюзивного та естетично

виразного простору, який повною мірою відповідає сучасним потребам суспільства та сприяє покращенню якості життя мешканців і користувачів об'єктів. Окрему роль у формуванні емоційного сприйняття архітектурного середовища відіграють кольорова палітра, фактури та текстури, що дозволяють підкреслити характер і атмосферу простору, а також впливають на загальне враження від будівлі.

Велика увага у статті приділяється ордерній системі, яка виступає класичним інструментом архітектора, забезпечуючи гармонію пропорцій, вишуканість і цілісність архітектурних форм. Ордерна система, інтегрована у сучасний проєктний процес, допомагає поєднати традиції з інноваціями, створюючи унікальні простори, які є функціональними та привабливими водночас.

Важливим аспектом роботи є висвітлення значення графічного супроводу в освітньому процесі: застосування 3D-візуалізації, цифрових презентацій, а також організація командної роботи в програмних середовищах. Ці методи значно підвищують якість навчання і дозволяють студентам глибше зрозуміти і візуалізувати архітектурні концепції.

Матеріал статті має особливу актуальність для викладачів, студентів архітектурних спеціальностей, а також практикуючих архітекторів, які прагнуть поєднувати традиційні принципи з сучасними технологіями у процесі проєктування. Застосування описаних підходів сприяє розвитку творчого мислення, формуванню професійних компетенцій і створенню якісного, сучасного архітектурного середовища.

Ключові слова: житлова та громадська архітектура; ордерна система; психосемантика кольору; інтер'єр; екстер'єр; графічний супровід; проєктна методика; навчання.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні архітектурні підходи до проєктування житла, туристичних притулків і громадських будівель потребують врахування багатьох факторів, що впливають на якість життя людей. В умовах швидкої урбанізації та зростання населення питання комфортності та функціональності архітектурних об'єктів стає надзвичайно актуальним. Проєктування має враховувати не лише естетичні, але й соціальні, економічні та екологічні аспекти. Узагальнення теоретичних досліджень та практичного досвіду у сфері проєктування житлових, громадських і рекреаційних об'єктів з урахуванням ордерної системи, колористики та інновацій у навчальному процесі свідчить про актуальність комплексного підходу до гармонізації архітектурного середовища. Основою дослідження стали праці вітчизняних і зарубіжних авторів. Зокрема, J. Butlin наголошує на

важливості сталого розвитку, А.Е. Елохов демонструє приклад енергоефективної архітектури, а Г.О. Артюх аналізує урбаністичні моделі міського простору. Питання екологічного балансу та просторових суперечностей розкриває А.А. Мозговий, а Концепція сталого розвитку населених пунктів формує нормативну основу для архітектурних рішень. McKenzie, Park і Burgess розглядають соціальну структуру міста, що співзвучно сучасним методам проєктування. Ю.А. Романовська акцентує на безпеці міського середовища, а Ю. Габермас – на культурно-філософському контексті простору.

Н.А. Лещенко і О.П. Іванова обґрунтовують практичні аспекти сталого проєктування та впровадження новітніх технологій. Проаналізовані джерела свідчать про наявність глибоких напрацювань у тематиці, що потребують подальшого розвитку, зокрема у сфері навчального моделювання та графічного супроводу архітектурних рішень.

Мета публікації. Метою даної статті є узагальнення сучасних підходів до проєктування, систематизація інтер'єрних рішень та принципів ордерної системи в архітектурі, а також аналіз їх впливу на навчальний процес.

Основна частина. Сучасні підходи до архітектурного проєктування можна умовно розділити на кілька категорій:

- Екологічний підхід
- Соціальна інтеграція
- Гнучкість і адаптивність

Екологічний підхід. Одним із найважливіших напрямів сучасного архітектурного проєктування є екологічний підхід, який з кожним роком набуває все більшого значення в умовах глобальної кліматичної кризи та стрімкого урбанізаційного розвитку. Він ґрунтується на принципах сталого розвитку, раціонального використання природних ресурсів, зменшення енергоспоживання та створення здорового середовища для людини. У контексті житлової архітектури, туристичних притулків і громадських будівель екологічне проєктування стає не лише актуальним, а й необхідним.

Перш за все, екологічний підхід передбачає використання екологічно чистих та природних матеріалів, таких як дерево, глина, вапно, камінь, льон, а також сучасних композитів на біологічній основі. Ці матеріали не виділяють шкідливих речовин, є біорозкладними або підлягають вторинній переробці, що сприяє зменшенню екологічного сліду будівництва. Водночас вони забезпечують високі показники теплоізоляції та регуляцію мікроклімату всередині приміщень.

Особливу увагу сучасні архітектори приділяють енергоефективним технологіям, зокрема впровадженню пасивного опалення, вентиляції з рекуперацією тепла, встановленню сонячних панелей, теплових насосів і систем

дощової води. У житлових будівлях це дозволяє не тільки зменшити витрати на утримання, а й забезпечити автономність і зниження залежності від централізованих джерел енергії. Для туристичних притулків у віддалених регіонах такі рішення стають запорукою їх функціональної життєздатності.

Також важливим аспектом є орієнтація будівель щодо сторін світу, продумане зонування простору, максимальне використання природного освітлення та вентиляції. Архітектори застосовують біокліматичний аналіз для проєктування фасадів, розміщення вікон, а також враховують особливості ландшафту для збереження енергії та комфорту мешканців.

Окрему роль в екологічному підході відіграє озеленення як елемент архітектури – створення зелених дахів, вертикальних садів, озеленення фасадів, а також інтеграція природного середовища у внутрішній простір будівлі через атріуми, внутрішні дворики, світлові колодязі. Такі рішення не лише підвищують естетичну та емоційну якість простору, але й позитивно впливають на мікроклімат, зменшують шумове забруднення та сприяють психологічному благополуччю користувачів.

У навчальному процесі, графічний супровід екологічного підходу в архітектурному проєктуванні реалізується через аналітичні схеми використання ресурсів, діаграми інсоляції, розгортки фасадів із зазначенням зон озеленення, теплові моделі, а також 3D-візуалізації інтеграції будівель у природний ландшафт. Студенти архітектурних факультетів навчаються не лише естетично оформлювати проєкти, а й проводити енергетичне моделювання, розраховувати ефективність обраних рішень, працювати з сертифікаційними стандартами (LEED, BREEAM, DGNB тощо).

Крім технічних аспектів, екологічне проєктування враховує і соціальні чинники – орієнтацію на потреби громади, інклюзивність, безпечність середовища та адаптивність будівель до змін клімату. Це особливо важливо для громадських об'єктів, які мають бути комфортними та відкритими для всіх верств населення.

Отже, екологічний підхід у сучасному архітектурному проєктуванні – це не лише набір технологічних засобів, а цілісна філософія створення гармонійного, відповідального та сталого середовища. Він формує нову культуру проєктування, в якій естетика, функціональність і відповідальність перед природою є рівноцінними складовими архітектурної якості.

Соціальна інтеграція як сучасний підхід до архітектурного проєктування. У XXI столітті архітектура все більше розглядається не лише як форма і функція, а як інструмент для соціальної трансформації та зміцнення зв'язків між людьми. Один із ключових напрямів сучасного архітектурного мислення – соціальна інтеграція. Вона передбачає створення таких просторів, які

не лише відповідають функціональним потребам, а й сприяють соціальній взаємодії, рівності, інклюзивності та згуртованості спільнот.

Архітектура як платформа для взаємодії. У контексті житлових будівель соціальна інтеграція проявляється у створенні просторових рішень, які заохочують до комунікації між мешканцями. Наприклад, організація дворів без огорож, спільних терас, дитячих майданчиків, коворкінгів або кухонь у житлових комплексах – це не просто елементи благоустрою, а механізми створення соціального капіталу. Замість ізоляції – відкритість; замість приватизації кожного квадратного метра – стимул до спільного користування.

В проєктуванні туристичних притулків соціальна інтеграція виявляється через створення спільних віталень, кухонь, лаунж-зон, багатофункціональних просторів для культурного обміну між відвідувачами різних національностей і стилів життя. Такі середовища не лише забезпечують комфорт, а й формують спільноти на час перебування, сприяють діалогу, міжособистісному обміну та солідарності.

У громадських будівлях – бібліотеках, культурних центрах, школах, лікарнях – особливо важливою є відкритість для всіх соціальних груп, включно з людьми з інвалідністю, літніми людьми, дітьми, представниками меншин. Простори мають бути не тільки фізично доступними, а й психологічно дружніми, зрозумілими, гнучкими у використанні.

Просторова інклюзія. Інклюзивність – це не лише наявність пандусів чи ліфтів. Це комплексне проєктування з урахуванням особливостей фізичного, сенсорного, когнітивного сприйняття простору. Зокрема, це передбачає:

Чітке зонування та інтуїтивну навігацію (відкриті простори, логічна структура);

Контрастність кольорів і матеріалів для орієнтації людей з порушенням зору;

Акустичні рішення для людей із гіперчутливістю до звуків;

Гнучкість меблювання та можливість персоналізації середовища;

Створення сенсорних зон, що полегшують сприйняття простору для дітей з аутизмом.

Інклюзивний підхід робить архітектуру гуманною – такою, що не лише виконує функцію, а й турбується.

Простори для громади. У великих містах важливо створювати нейтральні “треті простори”, які не є ані житлом, ані роботою, але стають платформами для об’єднання громади: урбан-парки, відкриті амфітеатри, освітні центри, бібліотеки нового покоління. Архітектура має бути каталізатором соціальної активності, а не “обслуговуванням процесів”.

Сучасні проекти дедалі частіше включають у себе соціальне моделювання на етапі проєктування: проводяться опитування, фокус-групи, імітаційні сценарії використання простору представниками різних соціальних груп. Це дозволяє створювати середовище, що відповідає реальним потребам користувачів.

Гнучкість і адаптивність як стратегія сучасного архітектурного проєктування

Сучасна архітектура дедалі активніше відмовляється від жорстко зафіксованих функціональних сценаріїв. Швидкі зміни у способі життя, технологіях, структурі суспільства і навіть кліматичних умовах вимагають від архітектурного середовища здатності адаптуватися до нових потреб без необхідності кардинальної реконструкції або руйнування. Цю тенденцію прийнято окреслювати як архітектурну гнучкість і адаптивність.

Основи гнучкого проєктування

Гнучкість у архітектурі передбачає можливість просторової трансформації – як фізичної, так і функціональної. Це означає, що будівля чи окремі її частини можуть змінювати своє призначення, масштаб, конфігурацію, взаємодію з користувачами без втрати архітектурної цілісності.

В архітектурній практиці вирізняють кілька рівнів гнучкості:

- Планувальна гнучкість – змінність внутрішніх перегородок, відкриті планування, модульні сітки;
- Конструктивна гнучкість – незалежність несучих елементів від просторового зонування (наприклад, несучий каркас + вільне планування);
- Функціональна гнучкість – простори, здатні виконувати кілька функцій одночасно або змінювати призначення (житлова кімната, що перетворюється на офіс, аудиторія, яка стає виставковим залом тощо);
- Технологічна гнучкість – інтеграція «розумних» систем, що дозволяють регулювати освітлення, мікроклімат, акустику залежно від сценарію використання.

Застосування у житлі. Сучасне житло проєктується з орієнтацією на життєві цикли мешканця: молоді родини, дорослі з дітьми, люди похилого віку, фрилансери чи люди з обмеженою мобільністю – усі мають різні потреби. Адаптивне житло включає:

Змінні конфігурації кімнат (пересувні перегородки, переглядачі, штори);

Меблі-трансформери (ліжка у стінах, столи-підвіконня, вертикальне зберігання);

Мультифункціональні зони – кухня + робоче місце + гостьова кімната;

Гнучка система інженерних комунікацій, що дозволяє легко переносити точки підключення.

Туристичні притулки та адаптивність. У проектуванні туристичних притулків (від кемпінгів до еко-хостелів) адаптивність часто пов'язана з сезонною експлуатацією, змінною кількістю відвідувачів, специфікою ландшафту. У цьому випадку реалізуються:

Модульні блоки, що можна об'єднувати або відокремлювати;

Збірно-розбірні конструкції (особливо актуально для тимчасових об'єктів);

Інтер'єри з гнучким зонуванням, які змінюються відповідно до чисельності груп;

Мобільні системи освітлення, обігріву, вентиляції, які переміщуються між приміщеннями.

У таких проєктах архітектура стає інструментом адаптації до природи, користувача і ситуації, а не статичним тлом.

Громадські будівлі нового покоління. У бібліотеках, школах, культурних центрах – гнучкість забезпечує довготривалу актуальність простору, а також відповідає викликам цифрової епохи, дистанційної освіти, креативної економіки. Серед підходів:

Open space-планування, яке можна переосмислити залежно від подій;

Мобільні перегородки, сцени, місця для сидіння, які дозволяють трансформувати простір на очах у користувачів;

Багатофункціональні зали, що можуть приймати театральні вистави, лекції, ярмарки або тренування;

Інклюзивні простори, які легко адаптуються до потреб осіб з інвалідністю.

Інтер'єрні рішення відіграють ключову роль у формуванні просторового середовища.

Функціональність: поєднання зручності та естетики в інтер'єрних рішеннях. Це фундаментальна складова архітектурного проектування, яка визначає практичну цінність простору для його користувачів. У сучасній архітектурі інтер'єрні рішення не можуть бути зведені лише до декоративних елементів або візуальної виразності – функціональність передбачає створення умов для ефективного, зручного й безпечного використання простору відповідно до його призначення.

У контексті житлових будівель, туристичних притулків і громадських споруд, функціональність відіграє особливо важливу роль, оскільки саме ці об'єкти щоденно використовуються великою кількістю різних людей із різними потребами.

Функціональний підхід у житловій архітектурі. Сучасне житло – це не лише місце проживання, а простір, що виконує одночасно кілька функцій: робоче середовище (особливо в умовах дистанційної праці), простір відпочинку,

соціальних комунікацій, розвитку дітей тощо. Тому інтер'єрні рішення мають забезпечувати:

Оптимальне зонування: кухня, вітальня, спальня, робочий кабінет мають бути логічно пов'язані, водночас зберігаючи приватність;

Раціональне використання площі: вбудовані системи зберігання, багатофункціональні меблі (ліжка, яке трансформується у стіл або шафу);

Ергономічність: розміщення меблів і техніки відповідно до антропометричних даних і сценаріїв використання;

Доступність: інтер'єри мають бути зручними для всіх – у тому числі для літніх людей, дітей або осіб з інвалідністю.

Туристичні притулки: максимум функціональності в мінімальному просторі. Архітектура туристичних притулків часто оперує з обмеженими площами і тимчасовістю перебування, що робить функціональність критично важливою. Кожен елемент інтер'єру має виконувати чітко визначену функцію або кілька одночасно. Основні принципи:

Компактність і трансформованість: меблі, які складаються, висувуються або комбінуються;

Чітке логічне планування для швидкої орієнтації користувачів у просторі (особливо в умовах екстремального туризму або короткочасного відпочинку);

Інтуїтивне розміщення зон: кухня, зона сну, зона санітарії мають бути організовані максимально логічно, щоб зменшити стрес і втому мандрівників;

Легкість у догляді: матеріали інтер'єру мають бути практичними, міцними, зносостійкими.

Функціональність у громадських будівлях

У громадських просторах – школах, лікарнях, культурних центрах – функціональність стає основним критерієм ефективного архітектурного рішення. Тут важливо забезпечити одночасне користування великими потоками людей, дотримання санітарних, ергономічних і безпекових норм, а також адаптивність простору до різних сценаріїв використання.

Навігація: простір має бути інтуїтивно зрозумілим завдяки розміщенню, кольорам, піктограмам;

Зони активності та відпочинку повинні бути чітко відокремлені, але не ізольовані;

Звукова й візуальна комфортність: продумане розміщення матеріалів, що поглинають шум, правильне освітлення, зручне меблювання;

Безбар'єрність: функціональні рішення мають враховувати вимоги інклюзивності згідно з міжнародними нормами.

Принципи ордерної системи в сучасному архітектурному проектуванні.

Ордерна система – це архітектурна мова, що сформувалася в античні часи й

увібрала у себе чітку логіку пропорцій, гармонії та функціонального зв'язку конструктивних і декоративних елементів. У сучасному архітектурному проєктуванні житлових, громадських та туристичних споруд принципи ордерної системи набувають нового звучання: не як суворе наслідування стилістики минулого, а як інструмент гармонізації простору, створення ритму, структури та естетичної виразності.

Ордер як архітектурна структура. У класичному розумінні – це система побудови фасаду й інтер'єру на основі певної модульної сітки, де основними елементами виступають:

- колони з базою, стволом і капітеллю;
- антаблемент (архітрав, фриз, карниз);
- арки та склепіння, як розвиток конструктивних рішень.

Сучасна архітектура, хоча й вийшла за межі суворого канону, успішно адаптує ці принципи, щоб забезпечити логічну організацію простору та візуальну цілісність проєктів. Застосування ордеру може відбуватися як буквально – у вигляді реальних колон чи пілястр – так і метафорично, через ритміку фасадів, пропорції об'ємів та інтер'єрних елементів.

Ордерні елементи у житлових проєктах

У житловій архітектурі принципи ордеру дозволяють зберегти естетичну рівновагу та вишуканість, навіть у мінімалістичних або функціональних інтер'єрах. Наприклад:

Колони або пілястри використовуються як оптичні маркери зонування простору – наприклад, розділення кухонної й обідньої зон у студіях;

Симетричне розміщення вікон, ніш, меблів за модульною сіткою забезпечує порядок і спокійне сприйняття інтер'єру;

Декоративні капітелі або арочні портали в сучасній інтерпретації (наприклад, із гіпсокартону або 3D-друку) надають приміщенню історичної глибини.

Ордерна мова в сучасному житлі – це не про стилізацію, а про формування відчуття спадкоємності, масштабу та людського виміру в архітектурному середовищі.

Туристичні притулки та ордер як культурний маркер. Об'єкти – особливо ті, що розташовані у природному або історичному контексті – часто використовують ордерні мотиви для підкреслення автентичності місця. Арки вхідних порталів, колонні галереї, ритмічні дерев'яні чи кам'яні структури – усе це може бути виконане з сучасних матеріалів, але відсилати до класичних архетипів. Це створює емоційний зв'язок з культурною спадщиною, а також формує візуально комфортне середовище.

У таких об'єктах важливе поєднання легкості та міцності, яке ордер якраз і символізує. Колони в дерев'яних конструкціях або відкриті аркади стають не лише естетичним акцентом, а й функціональним рішенням – наприклад, для захисту від сонця, вітру чи дощу.

Ордер у громадських будівлях – ознака престижу та відкритості

Громадські простори, зокрема музеї, театри, навчальні заклади, бібліотеки, використовують ордерну систему для створення представницької та відкритої атмосфери. Основні напрямки застосування:

Формування публічного фасаду із класичними пропорціями – символ стабільності та традиційності;

Вестибюльні зони з аркадами чи подвійним світлом, які надають інтер'єру урочистості та масштабу;

Ритміка колон або вертикальних елементів як спосіб упорядкування великих площ і забезпечення психологічного комфорту відвідувачів.

У таких випадках ордерна система не обов'язково реалізується у вигляді кам'яних колон – її принципи можуть виявлятися у структурній моделі із металу, бетону, навіть скла, що поєднує класику з хай-теком.

Кольорова палітра та текстури як інструменти формування простору та емоційного комфорту. Одним із ключових аспектів сучасного архітектурного проєктування є усвідомлений вибір кольорової палітри та матеріальних текстур, який безпосередньо впливає на психологічне сприйняття простору, комфорт користувачів і загальну естетичну цінність архітектурного середовища. У контексті проєктування житлових, туристичних і громадських будівель, ці елементи набувають стратегічного значення – як для формування ідентичності простору, так і для адаптації його до функціональних і соціальних потреб.

Колір як психологічний і функціональний інструмент. У сучасному архітектурному дизайні розглядається не лише як естетичний елемент, а як активний чинник впливу на настрій, поведінку та функціональне зонування простору. Наукові дослідження в галузі нейроархітектури підтверджують, що кольори здатні викликати емоційні реакції, стимулювати або заспокоювати, підвищувати концентрацію або створювати відчуття релаксу.

Наприклад:

Теплі кольори (жовтий, теракотовий, м'який червоний) створюють відчуття затишку, енергії, сприяють спілкуванню. Вони ефективні в зонах відпочинку, кухнях, соціальних просторах;

Холодні відтінки (блакитний, зелений, сірий) сприяють концентрації, спокою, використовуються в робочих зонах, медичних установах, навчальних просторах;

Нейтральні палітри (білий, бежевий, графітовий) забезпечують фон для акцентів, створюють елегантну базу для комбінування матеріалів та освітлення.

У житлі колірна палітра допомагає формувати атмосферу приватності, у туристичних притулках – зв'язок з природним середовищем, у громадських будівлях – ідентичність, впізнаваність та психологічну безпеку.

Матеріали й текстури: тактильність і глибина сприйняття. Текстури матеріалів – як візуальні, так і тактильні – значною мірою впливають на просторову композицію та відчуття присутності людини в архітектурному середовищі. Сучасне проєктування використовує широке розмаїття текстур: від грубої бетонної поверхні до м'якої деревини, від полірованого каменю до натуральних тканин.

Основні принципи використання текстур:

Контрастність: поєднання гладких і шорстких поверхонь активізує сприйняття простору, додає йому глибини (наприклад, дерев'яна стіна на фоні гладкого бетону);

Натуральність: текстури природного походження (дерево, камінь, льон, глина) сприяють психологічному комфорту, формують відчуття екологічності та гармонії;

Монолітність і прозорість: матеріали на зразок скла або полікарбонату створюють ефект легкості, відкритості, водночас візуально розширюючи простір.

У туристичних притулках, де часто застосовується мінімум декоративних елементів, саме текстури стають основним засобом формування атмосферності: дерев'яна балка, кам'яна кладка чи обпалена глина можуть вивести об'єкт на рівень емоційного впливу без зайвої декорації.

Взаємозв'язок кольору, текстури та світла. Вибір кольору та текстури тісно пов'язаний із світловим сценарієм простору. Природне та штучне освітлення може змінювати враження від матеріалів: матова поверхня за м'якого бокового освітлення «теплішає», а глянцева – підсилює блиск. Цей ефект активно використовується для:

підкреслення функціональних зон;

візуального збільшення або зменшення приміщень;

акцентування архітектурних деталей, зокрема – елементів ордерної системи (капітелі, карнизи, колони).

У навчальному графічному супроводі проєктів особлива увага приділяється візуалізації матеріальності: студенти повинні навчитися передавати відчуття текстури та кольору у двовимірному і тривимірному представленні, аналізуючи вплив цих параметрів на користувача. Це важлива складова професійної

підготовки, що формує розуміння архітектури як синтезу естетики, технології та емоції.

Виклики та інновації. Сучасні технології надають доступ до великої кількості нових матеріалів, таких як:

- біопластики;
- матеріали з адаптивними поверхнями (smart surfaces);
- регенеративні текстури, які змінюють свої властивості під впливом температури чи вологості.

Це відкриває нові горизонти для створення реактивного інтер'єру, що здатен змінювати колір і фактуру в залежності від функціонального сценарію – особливо актуально для громадських просторів, освітніх закладів, культурних центрів.

Таким чином, кольорова палітра та текстури не є другорядними елементами, а формують ядро архітектурного образу. Їх грамотне застосування дозволяє архітектору створювати простори, які не тільки функціональні, але й емоційно залучають людину, відображають контекст та сприяють гармонійному співіснуванню з навколишнім середовищем. У графічному супроводі навчального процесу ці чинники мають бути акцентовані, оскільки саме через них формується цілісне архітектурне мислення майбутнього фахівця.

Графічний супровід як ключовий інструмент архітектурної освіти. У сучасній архітектурній освіті графічний супровід відіграє не лише роль засобу подачі інформації, а є основним інструментом формування професійного мислення, унаочнення просторових ідей та розвитку комунікативних навичок студентів. Особливо актуальним цей аспект є в навчанні проєктування житла, туристичних притулків і громадських будівель, де поєднуються як функціональні, так і естетичні, культурні та технологічні складові.

Візуалізація проєктів: 3D-моделювання як основа просторового мислення. Одним із найважливіших аспектів графічного супроводу є візуалізація проєктних рішень. Сучасні програмні інструменти – такі як AutoCAD, Revit, ArchiCAD, SketchUp, Rhino, 3ds Max, а також візуалізатори Lumion, Enscape, Twinmotion – надають студентам можливість опрацьовувати складні просторові форми, інтер'єри, композиційні структури та інтегрувати ордерну систему в сучасний контекст.

3D-моделювання дозволяє:

Розуміти взаємозв'язки між просторовими об'ємами, масштабом, ритмом і пропорціями;

Аналізувати світлотіньові ефекти, що особливо важливо при використанні класичних елементів (колон, антаблементів, арок);

Тестувати різні функціональні сценарії в межах одного простору – наприклад, трансформацію туристичного притулку залежно від сезону чи кількості відвідувачів;

Вивчати вплив кольору, матеріалів і текстур у режимі реального часу, що поглиблює розуміння емоційного впливу архітектури.

Таким чином, 3D-моделювання стає не просто технічним навиком, а способом візуального мислення, яке дозволяє студенту трансформувати абстрактну ідею у конкретну архітектурну форму.

Презентації проєктів: розвиток комунікативної компетентності. Окрім проєктного мислення, важливою частиною підготовки майбутнього архітектора є вміння презентувати свій задум, чітко доносячи ідеї до викладачів, замовників чи колег. У процесі навчання створюються графічні презентації, що включають:

- Плани, фасади, розрізи, аксонометрію, діаграми функцій та потоків;
- Пояснювальні записки, інтер'єрні та екстер'єрні рендери;
- Анімації або віртуальні тури по простору.
- Цей процес формує вміння:
 - логічно структурувати інформацію;
 - підбирати відповідні графічні засоби залежно від цільової аудиторії;
 - відповідати на запитання, аргументувати свої рішення;
 - працювати в умовах професійної критики, розвиваючи емоційний інтелект і навички самопрезентації.

Особливу роль у цьому процесі відіграє захист курсових та дипломних проєктів, що моделює реальну архітектурну практику, де здатність «продати» ідею є не менш важливою, ніж сам задум.

Співпраця та обговорення: колективна творчість як основа критичного мислення

Сучасні цифрові інструменти також відкривають нові можливості для співпраці студентів у реальному часі. Онлайн-платформи – такі як Miro, Figma, BIM 360, Trello, Conceptboard – дозволяють одночасно працювати над спільними проєктами, обмінюватися ескізами, планами, аналітичними схемами.

Це сприяє:

- колективному аналізу архітектурного середовища;
- розвитку дискусійної культури, що є важливою рисою професійної спільноти;
- підвищенню якісного рівня проєктів завдяки зворотному зв'язку;
- формуванню міждисциплінарного мислення – залученню до обговорення фахівців з дизайну, урбаністики, енергетики, екології.

У навчальному процесі така взаємодія дозволяє гнучко адаптувати проєктні рішення до нових викликів та підготувати студентів до умов реальної професійної комунікації, де інтерактивність і колаборація є запорукою інновацій.

Таким чином, графічний супровід навчального процесу – це не лише метод візуального представлення ідей, а повноцінний навчальний інструмент, що формує цілісне архітектурне мислення. Він поєднує в собі технології, естетику, комунікацію і критичний аналіз, дозволяючи студентам відчувати себе повноцінними учасниками архітектурного діалогу, орієнтованого на потреби сучасного суспільства.

Висновки. Сучасні підходи до архітектурного проєктування житлових будівель, туристичних притулків і громадських споруд демонструють високий рівень інтеграції інноваційних рішень із класичними архітектурними принципами. Особлива увага приділяється інтер'єрним рішенням, які не лише задовольняють функціональні потреби користувачів, а й формують емоційно комфортне середовище. Важливою складовою є застосування принципів ордерної системи, що дозволяє гармонізувати архітектурну композицію, створити візуально збалансований і культурно значущий простір.

Адаптивність, функціональність, інклюзивність і екологічність – ключові вимоги, які стоять перед сучасним архітектором. Їх реалізація стає можливою завдяки широкому спектру цифрових технологій, включно з графічним супроводом у навчальному процесі. Візуалізація, моделювання та презентація проєктів сприяють глибшому розумінню архітектурних концепцій і розвитку креативного мислення у студентів.

Таким чином, ефективне поєднання сучасних технологій, естетичних і функціональних рішень з елементами класичної архітектурної спадщини є важливою передумовою для формування якісного архітектурного середовища та підготовки компетентних фахівців у галузі архітектури.

Список літератури

1. Butlin J. Our common future. By World commission on environment and development. L.:Oxford University Press, 1987. 383 p.

2. Артюх Г. О. Концепції міста в працях вчених-урбаністів чиказької школи. Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. 2008. Вип. 2. С. 347–351. URL:

<http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/sociology/article/viewFile/1848/1911>

3. Мозговий А. А. Сталий розвиток міст: передумови та суперечності : Сталий соціально-економічний та екологічний розвиток: від теорії до практики :

матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 13–14 листоп. 2014 р. Дніпропетровськ, 2014. С. 61.

4. Про Концепцію сталого розвитку населених пунктів: Постанова Верховної Ради України від 24 грудня 1999 р. № 1359-XIV // Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1359-14#Text> (дата звернення: 07.06.2025).

5. McKenzie R. D., Park R. E., Burgess E. W. The City. Chicago: University of Chicago Press, 1967. 239 p.

6. Романовська Ю. Соціально-економічна безпека міста: аналіз характерних рис. Вчені записки Університету «КРОК». 2021. № 4(64). С. 182–192. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-64-182-192>

7. Габермас Ю. Постметафізичне мислення / пер. з нім. В. Купліна. Київ: Дух і літера, 2011. 280 с.

8. Лещенко Н. А. Принципи сталого архітектурного проектування: підходи та практичні аспекти. Львів: Підручники і посібники, 2020. 238 с.

9. Іванова О. П. Технології у сучасному архітектурному проектуванні: від інновацій до практики. Харків: Харківський національний університет, 2022. 195 с.

References

1. Butlin, J. (1987). Our common future. Oxford: Oxford University Press. 383 p. (in English).

2. Artiukh, H. O. (2008). Concepts of the city in the works of urban scientists of the Chicago school. Visnyk of the Lviv University. Sociological Series, (2), 347–351. <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/sociology/article/viewFile/1848/1911> (in Ukrainian).

3. Mozhovyi, A. A. (2014). Sustainable development of cities: Prerequisites and contradictions. In Sustainable socio-economic and ecological development: From theory to practice (Proceedings of the International Scientific and Practical Conference, November 13–14, 2014, Dnipropetrovsk, p. 61). (in Ukrainian).

4. Verkhovna Rada of Ukraine. (1999, December 24). On the concept of sustainable development of settlements: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine No. 1359-XIV. Retrieved June 7, 2025, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1359-14#Text> (in Ukrainian).

5. McKenzie, R. D., Park, R. E., & Burgess, E. W. (1967). The city. Chicago: University of Chicago Press. 239 p. (in English).

6. Romanovska, Y. (2021). Socio-economic security of the city: analysis of characteristics. Science Notes of KROK University, (4(64), 182–192. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-64-182-192> (in Ukrainian).

7. Habermas, J. (2011). Postmetaphysical thinking (V. Kuplin, Trans.). Kyiv: Dukh i Litera. 280 p. (in Ukrainian).
8. Leshchenko, N. A. (2020). Principles of sustainable architectural design: Approaches and practical aspects. Lviv: Pidruchnyky i Posibnyky. 238 p. (in Ukrainian).
9. Ivanova, O. P. (2022). Technologies in modern architectural design: From innovations to practice. Kharkiv: Kharkiv National University. 195 p. (in Ukrainian).

Abstract

Iryna Matushevska, Lecturer of Department of Architecture and Design, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas.

Yurii Berezovskyi, Lecturer of Department of Architecture and Design, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas.

Artur Prokipchuk, Lecturer of Department of Architecture and Design, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas.

Tetiana Skrypyn, Senior Lecturer of Department of Architecture and Design, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas.

Oleksii Yashchenko, Candidate of Architecture, Docent, Head of the Department of Architecture and Design, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas.

Architectural Approaches:

Residential, Public, and Recreational Facilities, the Order System, Environmental Coloristics, and the Harmonization of Interior and Exterior

The article highlights contemporary approaches to the architectural design of residential buildings, tourist shelters, and public facilities, taking into account the latest trends in spatial organization, interior solutions, and the application of the principles of the classical order system. Key design categories such as ecological sustainability, functionality, social integration, flexibility, and environmental adaptability are examined as essential components of modern architectural practice. Special emphasis is placed on the importance of creating comfortable, inclusive, and aesthetically expressive spaces that fully meet the current needs of society and contribute to improving the quality of life for residents and users. The role of color palettes, textures, and materials in shaping the emotional perception of architectural environments is also highlighted, as they enhance the character and atmosphere of the space and influence the overall impression of the building.

The article pays considerable attention to the order system, which serves as a classical architectural tool ensuring harmony of proportions, elegance, and integrity of architectural forms. Integrating the order system into the contemporary design process

helps combine tradition with innovation, creating unique spaces that are both functional and visually appealing.

An important aspect of the study is the discussion of the significance of graphic support in the educational process: the use of 3D visualization, digital presentations, and the organization of teamwork within software environments. These methods greatly enhance the quality of learning and allow students to better understand and visualize architectural concepts.

The material presented is particularly relevant for educators, architecture students, and practicing architects seeking to blend traditional principles with modern technologies in their design work. The described approaches promote creative thinking, the development of professional competencies, and the creation of high-quality, contemporary architectural environments.

Keywords: architectural design; interior solutions; order system; modern architecture; urbanization; educational process; graphic technologies; sustainable design.